

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Solutio dubitationum. Ca. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

tingeret, nisi in radio inesset caliditas; nec in eo caliditas inesset, nisi cœlum actu calidum esset. Aduersatur rationi: quoniam motus, qui est actus immobilis à motore pendens, & est generatio quædam; solum per se ad id perducit, ad quod motor suapte natura expedit perducere mobile: propterea motus in loco, perse deducit ad loci acquisitionem: quod si inde sequatur, vel calefactio, vel qualitatis acquisitione, id solum est ex euentu. At putare, hæc mortalia à cœlo solum ex euentu pendere, & calefieri, alienum est à ratione; cum calor à cœlo diffusus, omnia seruet, cuncta foueat, omnibus vitam impartiatur, omnium generationes absoluat. Cum itaque hæc à primis motoribus, & mobilibus per se, non ex euentu intendantur, debent etiam per se produci: ut autem per se producantur, est necesse cœlum esse calidum; ut mox suo calore cuncta purget, seruet, ac perficiat.

Solutio Dubitationum,

CAP. III.

Consent Peripatetici, rationes Aristot. contra Platoneum omnino cogere; esse ostensiones insolubiles, necessitateque prædictas; at dum intimius perpenduntur, satis leues, & facile solubiles inueniuntur. Ut autem id manifestè appareat ex operibus conspicuis caloris; colligamus primo, mun^o caloris esse, aliena secernere, purga-

S 5

re, & purgata ad superna tollere. Cūm itaque cœlum, supernum sit corpus, cætera purgans, seruans, & secernens: iure censeri debet calidum, oīni terrena sorde purgatum, ignis nitidus, & resplendens: in quo tamen cæterorum elementorum conditiones, & proprietates, siue impuritate, & in eminentia inueniantur. Sic dicimus cœlum esse ignem, ac insuper ex puritatibus elementorum omnium constare. Cœlum est ignis, ratione dominantis; & quia in eo cætera ad puritatem ignis sunt redacta, & eleuata. Insuper, cœlum constat ex omnibus elementis, & in eo omnium elementorum excellentiae inueniuntur; quatenus in eo insunt eorum omnium conditiones: nam primum est visibile, & lucidum; quod ignis est proprium; est leue, & continuum; quod ex aquo humido pendet: est solidum; quod pertinet ad terram: est perspicuum; quæ præsertim aeris dicitur esse conditio. Non itaque cœlum est essentia quinta, vt cœsuit Aristoteles: Est tamen in hac significatione essentia quinta; quoniam in eo adeò cuncta sunt ad puritatem redacta, vt iam diuersum ab impuritate cæterorum iudicari mereatur. Ad rationes Aristotelis, facilis est solutio. Nam ad eam ex motu sumptam dico, motum primum, & simplicem, unum esse, nempe orbicularem; non duos. Nam motus rectus non est simplex, cūm sensim reddatur velocior: non est secundum naturam elementi, quoniam non ei conuenit in proprio loco

nec

nec ei conuenit sua completa natura, & perfectione prædicto; sed tendenti ad eam: nec ei conuenit seorsum à violentia constituto: sed extra proprium locum per violentiam collato: non itaque secundūm naturam iudicari debet, sed potius reditus in naturam, ut cum Platone, Ptolomæus, Hipparchus, & alij viri sapientes nouerunt. Præterea, cùm omnis motus secundūm naturam, debeat redigi ad aliquem motorē, qui ex propria conditione illū appetat, & intēdat: motus rectus nequaquam talis iudicari potest. Nā quæro, motus rectus à quo primò proficiscitur? Nempe, vel à natura, vel ab anima. Non à natura: quoniā ea, quamvis sit generationis principium: tamen in ordine ad motum in loco, est initium, per quod res moueantur: non autē est principium inouens: vt cum Plat. confitetur etiam Arist. in 8. Phys. 32. loquens de motu elementorū. Quare motor, qui primò mouet, debet esse anima, nō autem natura: Et si est anima, & ea quidem rationis particeps, qualis est ea elementorū; ea, suapte natura, & conditione, in orbem est natura mouere. Iure itaque motus primus propriè conueniens elementis, est motus in orbem: & præsertim hoc dicere debemus, cùm ostenderimus, elementa esse animata, & eorum animas esse eiusdem cōditionis cum anima mundi, & cœlorum: quæ cùm moueant in orbem, iure elementa, non motu recto, sed in orbem per naturam esse natæ moueri, censemus.

est. Ex quo patet, ostensionem Arist. falso innixa esse fundamento. Et dum vltterius addebat, Si cœlum esset vnum elementorum, nō seruaretur ratio inter elementa: Respondeo, rationem optimè seruari. Primo, quia in omnibus omnia sunt. Secundo, quoniam igneum seruans, fouens, & purgans, dominari debet; & ex dominio non sequitur consumptio aliorū, vt censuit Arist. sed potius sequitur conseruatio: quoniam cœlū adeò est igneum, vt simul pure includat omnia; & ignis eius sit vitalis, fœcundus, saluber, & seruatrix omnium. Philoponus in I. Meteororum, & in disputationibus contra Proclum, soluit hanc eandem Aristotelis rationem per id: quia aucta mole, non augetur gradus qualitatis. Sed ea solutio non satisfacit: quoniam, vt rectè ei obiicit Simplicius, et si non augeatur gradus, augetur tamen vis efficiendi, ex maiore extensione formæ, & numero partium consurgēs: Non itaque exactè, vt censeo, fundamenta solutionis manifestat. Sed eum dimittamus, & ad postremam Arist. confirmationem respondeamus. Dicebat Arist. nullam in cœli essentia apparere permutationem, nec in toto cœlo, nec in parte. Respondeo, id euenire ex puritate eius corporis, ex eius excellētia, ex magnitudine; & quia nihil extra se habet, à quo lēdatur: ac insuper ex anima; quæ cùm magis ei dominetur, & magis cum ipso uno coniungatur; valet illud ab omni permutatione, & interitu seruare insolu-

columne: His postremò accedit voluntas opificis; quæ, nexus est cæteris firmior, & insolubilior, ut inquit Plato in Timæo.

An Plato de quinta Cœli essentia debeat cum Aristotele conciliari.

CAP. IIII.

Væritur iure merito, num Aristot. cum Plat. de quinta cœli essentia conciliari debeat. Simplicius in primo cœli, necnō in secundo ait, eos in sola voce, minimè in sententia dissentire; nā inquit, etiam ex opinione Platonis, cœlum esse quintam essentiam; quod confirmat: quia Plato quinque ponit animantium genera; terrena, aquæ, aerea, ætherea, & ignea: pariter quinque ponit corpora prima: insuper in Epinomide asserit, quinque esse figuræ primæ, respondentes primis quinque corporibus; & propterea prima corpora esse quinque, non quatuor solum: deinceps, quia in Timæo se declarans, quid denotet nomine ignis, dum inquit cœlum esse igneum: ait se lucem denotare, non autem comburentem ignem; ideo asserit, oculorū orbes esse participes eius ignis, qui non vrit quidem; sed illuminando suauiter, diem inuehit mundo. Non itaque Plato verè censuit in cœlo ignem inueniri. Sed cùm hæc dicant Simplicius, & alij nonnulli, qui Simplicio adhærent, manifestè decipiuntur. Primò Simplicius aduersatur Aristoteli, cùm dicat